

Metodické stanovisko pověřence pro ochranu osobních údajů k pořizování a dalšímu užití fotografií a audiovizuálních záznamů fyzických osob ze strany Univerzity Palackého v Olomouci

Obsah

Metodické stanovisko pověřence pro ochranu osobních údajů k pořizování a dalšímu užití fotografií a audiovizuálních záznamů fyzických osob ze strany Univerzity Palackého v Olomouci	1
I. Předmět metodického stanoviska	2
II. Praktický návod, nad čím je třeba se zamyslet a co je třeba uskutečnit před pořizováním a dalším užitím záznamů jménem UP	3
Příloha č. 1 - Právně-teoretické pozadí této metodiky.....	4
1) Střet práva na informace s právy osobnostními a právem na informační sebeurčení	4
2) Pořizování záznamů – relevantní právní úprava	6
3) Použití pořízených záznamů	14
4) K problematice souhlasu s pořízením a využitím záznamu, popř. se zpracováním osobních údajů.....	17
5) Specifické případy.....	18
Příloha č. 2 – Osoby příslušné k poskytování právního a souvisejícího poradenství ve věcech záznamů.....	20
Příloha č. 3- vzor informace o pořizování záznamu na akci UP, kde účelem pořizování záznamu je zpravodajství o průběhu akce na základě zákonné zpravodajské licence.....	21
Příloha č. 4 - vzor souhlasu s pořízením fotografií pro propagační či reklamní účely UP	22
Příloha č. 5 - vzor informace o pořizování fotografických a audiovizuálních záznamů spolu se souhlasem s pořízením a dalším užitím úplného audiovizuálního záznamu workshopu.....	23

Autoři metodiky:

PhDr. Rostislav Hladký, MBA, pověřenec pro ochranu osobních údajů

Bc. Mgr. Martin Tomášek, zástupce pověřence

I. Předmět metodického stanoviska

Předmětem tohoto metodického stanoviska (dále jen „**metodika**“) je poskytnout informace o tom, jakým způsobem, v jakém rozsahu a na jakém právním základě je vhodné ze strany Univerzity Palackého v Olomouci (dále jen „**UP**“):

- 1) pořizovat fotografie a audiovizuální záznamy (dále společně jen „**záznamy**“) zachycující fyzické osoby (lidi) na událostech či akcích pořádaných UP.

Těmito událostmi se míní zejména:

- a. společenské, kulturní či sportovní akce, festivaly, vernisáže atd. (Majáles, plesy, MEET UP, absolventská setkání, sportovní den, AFO, PAF atd.);
- b. akademické obřady (promoce, zlaté, stříbrné a další promoce);
- c. konference, workshopy;
- d. přednášky určené veřejnosti
- e. veřejně přístupná zasedání akademických orgánů (zasedání akademických senátů);

(dále společně jen „**akce UP**“);

- 2) takto pořizované záznamy z akcí UP dále použít, tj. zpravidla je zveřejnit či předat ke zveřejnění, ať již ve formě listinné (časopis Žurnál, jiný tisk) či ve formě elektronické (na webových stránkách UP, na stránkách jiných subjektů, na sociálních sítích, na Instagramu či Twitteru, na kanálu Youtube či obdobných médiích).

Předmětem této metodiky není:

- problematika záznamů pořizovaných kamerovým systémem UP (tedy automaticky provozovaným stálým technickým systémem umožňujícím pořizovat, popř. i uchovávat, obrazové, případně i zvukové, výstupy - záznamy ze sledovaných míst);
- problematika pořizování a užití portrétních fotografií zaměstnance UP pořizovaných v souvislosti se zaznamenáním jeho podoby na identifikační průkaz a další užití této fotografie včetně jejího zveřejnění na internetových stránkách UP¹;
- problematika pořizování a užití záznamů při výuce konané při poskytování vzdělání v rámci studia na vysoké škole dle zákona o vysokých školách;
- úprava pořizování a užití záznamů z akcí UP, které pořizují či užijí jiné osoby než UP (její zaměstnanci při výkonu své pracovní činnosti pro UP).

Tato metodika konkretizuje a rozvíjí pravidla upravená nařízením Evropského parlamentu a Rady EU 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů - dále jen „**GDPR**“), doprovodnou českou legislativou (zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů) a vnitřní normou UP R-B-18/12 *Ochrana osobních údajů na Univerzitě Palackého v Olomouci*.

Předpokládáme, že využití nalezne zejména **následující část této metodiky**, obsahující krátký návod k zamyšlení určený pro ty, kdo za UP pořizují záznamy z akcí UP, případně tyto záznamy dále zveřejňují či jinak užívají. Máme za to, že jde o **veskrze praktický a pro reálnou každodenní praxi postačující dokument, který relativně jednoduchým způsobem vymezuje aspekty, na které je při pořizování záznamů jménem UP vhodné pamatovat**.

¹ Tato problematika je předmětem vnitřní normy UP R-B-18/12 – *Ochrana osobních údajů na Univerzitě Palackého v Olomouci* a připravovaného *Metodického pokyny k aplikaci vnitřní normy UP R-B-18/12 „Ochrana osobních údajů na Univerzitě Palackého v Olomouci“ pro oblast personální a mzdovou*.

II. Praktický návod, nad čím je třeba se zamyslet a co je třeba uskutečnit před pořizováním a dalším užitím záznamů jménem UP

1. Stanovím, pro **jaký účel a z jakého důvodu záznamy na akci UP pořizuji** a **jakým způsobem mají být užity** (v jakém rozsahu je pořizuji, zda mají být zveřejněny či někomu předány, v jakém typu médií mají být uveřejněny, zda budou přístupné komukoli či omezenému okruhu osob).
2. **Zvažuji, zda mi pro pořizování záznamů a jejich další plánované užití postačují tzv. zákonné licence** (§§ 88-90 občanského zákoníku, zejména zpravodajská licence dle § 89). Pokud nikoli, zvažuji, zda z pořizovaných záznamů či okolností jejich pořízení bude **nepochybně zjevné**, že zaznamenané osoby s pořízením záznamu i jeho plánovaným užitím souhlasily. Pokud ano, v pořádku - pokud ne, nezbývá, než vyžadovat od zaznamenaných osob **písemný souhlas** s pořízením a užitím záznamů.
3. Zvážím, zda pořízením a následným užitím záznamů mohlo buď **dojít k nepřiměřenému užití záznamu**, nebo zda **mohu zasáhnout do soukromí dotčené osoby**, nebo **zda by pořízené záznamy mohly obsahovat citlivé údaje dotčené osoby** (informace o zdravotním stavu, politickém, náboženském či filozofickém přesvědčení, sexuálním životě a orientaci apod.). Pokud ano, vyžaduji souhlas s pořízením a užitím záznamů; v písemné podobě vyžaduji takový souhlas tehdy, nelze-li takový souhlas dovodit z pořizovaných záznamů či okolností jejich pořízení.
4. Zvážím, zda pořizovaný záznam má být **užit pro reklamní či propagační účely**. Pokud ano, vyžaduji od dotčené osoby písemný souhlas s pořízením záznamů a takovým užitím pro dané účely (samozřejmě jen tehdy, není-li s takovou osobou pro daný účel uzavřena smlouva).
5. **Zvážím a stanovím, kdy a jakým způsobem budu informovat účastníky akce UP o pořízení záznamu na akci UP**. Zejména zvážím, jaká jsou legitimní očekávání účastníků akce ve vztahu k pořizování a užití záznamů. Poté vhodným způsobem zpřístupním účastníkům² akce informaci:
 - a. o tom, **že jsou na akci ze strany UP pořizovány záznamy** a jakým způsobem je **označena osoba pořizující záznamy za UP**;
 - b. o tom, zda a u koho je možno **požádat o to, aby účastník nebyl zaznamenan**;
 - c. o pořizování **jakého typu záznamů** se jedná: fotografické, audiozáznamy, audiovizuální záznamy, případně více typů záznamů;
 - d. jaký je **účel pořizování záznamů a zákonný základ** pro jejich pořízení;
 - e. údaj o **totožnosti správce osobních údajů** – tj. že tímto správcem je UP, údaj o kontaktních údajích UP a údaj o pověřenci pro ochranu osobních údajů UP a jeho kontaktních údajích (zejména e-mail dpo@upol.cz);
 - f. **předpokládaný způsob využití záznamu** – tj. v případě, že mají být záznamy předány či zveřejněny, informace o tom, jak a kde budou zveřejněny či komu budou předány;
 - g. o způsobu, **jakým UP obecně zpracovává osobní údaje** a o **právech dotčených osob** (odkazem na internetové stránky UP - <https://www.upol.cz/univerzita/ochrana-osobnich-udaju/>).

² Tj. umožním seznámení s takovou informací např. vyvěšením u příchodu na akci, u registrace apod. Není třeba prokazatelně s informací seznamovat, je třeba reálně **umožnit seznámení** se s informací.

Příloha č. 1 - Právně-teoretické pozadí této metodiky

1) Střet práva na informace s právy osobnostními a právem na informační seburčení

Tato příloha se snaží podstatně detailněji postihnout problematické aspekty pořizování a dalšího užití (zejména zveřejňování) záznamů, které zachycují člověka, jeho podobu, případně jeho hlasový projev.

Při takovém pořizování a užití se střetají přinejmenším dva zájmy: **zájem UP** na tom, aby veřejnost byla **informována o jejich veřejných aktivitách**, aby prezentovala odpovídajícím způsobem svou činnost, aby budovala určitý obraz UP v regionu či společnosti obecně. UP má pochopitelně také zájem na tom, aby byly představeny výsledky jejich zaměstnanců, aby došlo k adekvátní prezentaci jejich veřejných ceremonií, společenských, kulturních, sportovních či obdobných událostí.³

Na opačné straně však může stát a zpravidla stojí **zájem návštěvníků** takových akcí na tom, aby nebylo narušeno jejich soukromí⁴, aby byla respektována jejich osobnostní práva, práva na podobu, práva na to, aby o návštěvníkovi takové akce byla zpracována pouze taková data, jejichž zpracování právní řád předpokládá, pro legitimní účel, a z nich pouze ta data, která souvisí s účelem dané akce. Obdobný zájem pak mohou mít také **osoby, které na akci UP vystupují** (řečníci, hudebníci, tanečníci).⁵

Právní řád, judikatura soudů, stanoviska Úřadu pro ochranu osobních údajů a jeho rozhodovací činnost se pak pokoušejí nalézt kompromis mezi uvedenými zájmy či právy. Stejný cíl má i tato metodika.

Níže v textu jsou pak vymezeny určité dimenze daného problému, které jej štěpí do několika oblastí. První dimenze představuje **nezbytnost rozlišovat otázku pořizení určitého záznamu na straně jedné a otázku dalšího užití záznamu na straně druhé**. Nejprve je tak pojednáno o pořizování záznamu, následuje část věnující se užití pořizeného záznamu.

Zároveň platí, že při pořizování záznamů z akcí UP a jejich užití je třeba respektovat alespoň dvě oblasti práva, které se vzájemně doplňují:

- **Právní úprava občanskoprávní** – tj. úprava ochrany osobnosti člověka, zejména ochrany jeho podoby a soukromí (úprava obsažená v občanském zákoníku)

3 Řečeno slovníkem práva, UP realizuje své právo na svobodu projevu a právo na informace, stanovené mj. čl. 17 Listiny základních práv a svobod. Právo na svobodu projevu a právo šířit informace však nemůže být bezbřehé – s tímto pochopitelně právní řád počítá a stanovuje jisté limity tohoto práva.

4 Protože soukromí se neváže pouze k pobytu v domácích či obdobných prostorách; soukromí je předmětem ochrany i na veřejných akcích či veřejných místech (lze vzpomenout např. problematiku tzv. prostorových odposlechů umístěných v restauracích apod.).

5 Právní úprava týkající se **ochrany osobnosti člověka a ochrany jeho podoby a soukromí** vyvěrá mj. z Listiny základních svobod ČR, když tato stanoví mj. že „*Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem*“ (čl. 7) a „*Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno*“ (čl. 10).

- **Právní úprava v oblasti zpracování osobních údajů** - záznam, z něž lze identifikovat osobu, nese či může nést určité osobní údaje: informaci o podobě zobrazené osoby, informaci o tom, s kým daná osoba pobývala v určitém čase či na určitém místě, jak vypadala, s kým komunikovala, zda se chovala po právu či nikoli a podobně.

2) Pořizování záznamů – relevantní právní úprava

Právní úprava občanskoprávní – úprava ochrany osobnosti člověka, zejména ochrany jeho podoby a soukromí - úvod

Ochrana podoby a soukromí člověka je rozvinuta v občanském zákoníku⁶, a to zejména v jeho §§ 84-90.

Základní pravidlo je stanoveno v § 84 občanského zákoníku následovně: „**zachytit** jakýmkoli způsobem podobu člověka tak, aby bylo možné **určit jeho totožnost**, je možné pouze s jeho **svolením**“. Z tohoto pravidla, požadujícího tedy pro zachycení identifikovatelného člověka jeho svolení, však existuje několik bezúplatných výjimek (tzv. **zákonných licencí**).

Zákonné licence

Tyto výjimky (zákonné licence) se uplatní v následujících případech:

- 1) Svolení není třeba, pokud se záznam pořídí (a použije) k výkonu nebo ochraně jiných práv či právem chráněných zájmů (§ 88 odst. 1 občanského zákoníku)⁷;
- 2) Svolení není třeba, když se záznam či písemnost osobní povahy pořídí (a použije) na základě zákona k úřednímu účelu (§ 88 odst. 2 občanského zákoníku)⁸;
- 3) Svolení není třeba, když se záznam či písemnost osobní povahy pořídí (a použije) v případě, že **někdo veřejně vystoupí v záležitosti veřejného zájmu** (§ 88 odst. 2 občanského zákoníku);
- 4) Svolení není dle § 89 občanského zákoníku dále třeba, pokud se záznam pořídí a použije **přiměřeným způsobem** k:
 - a. vědeckému nebo uměleckému účelu;
 - b. **pro tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství (dále jen „zpravodajské účely“)**.

Je však třeba mít na vědomí, že tyto výjimky je třeba uplatňovat restriktivně, tj. nepřekračovat dané vymezení a šetřit práva dotčené osoby.

Obecně samozřejmě platí, že výše vymezených akcí UP se zpravidla účastní větší množství osob. **Tam, kde je to právně dovolené (viz podmínky výše), je tak vhodné využít některou z výše vymezených zákonných licencí pro pořízení záznamů, což znamená, že není zapotřebí obstarávat svolení (souhlas) všech účastníků dané akce UP s pořízením záznamu.** Pořízení záznamů na základě zákonné licence tam, **kde je to právně možné**, je tak pochopitelně administrativně méně náročné (zejména za situace, kdy by bylo zapotřebí souhlas zaznamenaných osob vyžadovat písemně).

V praxi bude na akcích UP možno využít zpravidla zákonnou licenci dle bodu 4 písm. b (pořízení záznamu pro zpravodajské účely), popřípadě – méně častěji - zákonnou licenci dle bodu 3 (pořízení záznamu osoby veřejně vystupující v záležitosti veřejného zájmu).

Licence při vystoupení osoby veřejně v záležitosti veřejného zájmu

Nejprve k méně častému případu: zákonnou licenci dle bodu 3 – pořízení **záznamu osoby veřejně vystupující v záležitosti veřejného zájmu** lze velmi pravděpodobně využít pro pořizování záznamů na

⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., v účinném znění

⁷ Např. pořízení fotografie pro dokumentaci úrazu přihodivšího se na akci UP.

⁸ Např. pořízení portrétní fotografie příslušným orgánem veřejné správy pro účely vydání občanského průkazu.

zasedáních akademických orgánů UP, která jsou ze zákona veřejná⁹. Veřejnost těchto jednání ukládá § 8 zákona o vysokých školách¹⁰ (dále jen „ZVŠ“) pro zasedání Akademického senátu UP („velkého senátu“) a § 26 ZVŠ pro zasedání akademického senátu fakulty. Tato licence je však potenciálně použitelná i při jiných akcích UP, jsou-li ze své povahy akcemi veřejnými a vystupují na nich veřejně osoby v záležitostech veřejného (nikoli soukromého) zájmu¹¹.

Zpravodajská licence

Pro pořizování záznamů z jiných akcí UP bude zpravidla možno užit tzv. zpravodajskou licenci¹² dle § 89 občanského zákoníku, tj. půjde o pořizování záznamu a/nebo jeho použití přiměřeným způsobem pro tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství (např. zpravodajství internetové)¹³.

Využití této tzv. zpravodajské licence však má své **limity**; zákon výslovně říká, že **jde o pořizování a použití takových záznamů přiměřeným způsobem**. Je třeba zároveň mít na paměti, že tato licence se vztahuje na pořizování fotografie či audiovizuálního záznamu nějaké osoby, nikoli však již k pořizování záznamu písemnosti osobní povahy.

Dále platí, že zákonný důvod k zásahu do soukromí jiného nebo k použití jeho podobizny nebo zvukového či obrazového záznamu nesmí být využit nepřiměřeným způsobem v rozporu s oprávněnými zájmy člověka (§ 90 občanského zákoníku). Přiměřenost je třeba posuzovat ve vztahu ke všem aspektům pořizování (a použití) záznamu – ve vztahu ke způsobu, místu, času, jakýmkoli souvisejícím okolnostem (kontextu).

Konkretizujeme-li výše uvedené teze, platí, že tuto bezúplatnou zpravodajskou licenci je možno využít jen, jsou-li naplněny tyto podmínky:

- je-li primárním účelem poskytování **informací veřejnosti o činnosti UP**, jejich aktivitách, prezentace dosažených úspěchů, informace o proběhlých nebo chystaných akcích atp.;
- **nejedná se o znevažující záznamy** (tzn. záznamy, které mají způsobilost osobu dehonestovat, zesměšňovat, ukazovat v nepříznivé situaci, poukazovat na slabosti, obsahovat intimní informace atp.);
- **nejedná se o záznamy zasahující do soukromí** dané osoby či do soukromých prostor (záznamy, v nichž dotčená osoba oprávněně očekává, že nebude zaznamenávána)¹⁴;
- **pořizování záznamů je transparentní** – tj. dotčené osoby o pořizování záznamů předem vědí, nebo mohou vědět; záznamy jsou pořizovány pouze v místech a za podmínek, kde takové pořizování záznamů lze očekávat;
- **tam, kde je to možné, je třeba respektovat právo nebýt zaznamenán** na pořizovaných záznamech;

⁹ Uvedené teze lze pochopitelně problematizovat – zejména v tom smyslu, zda skutečně jde na zasedáních těchto orgánů UP o záležitosti veřejného zájmu. Máme však za to, že hlubší rozbor nemá být předmětem této – pokud možno prakticky zaměřené – metodiky.

¹⁰ Zákon č. 111/1998 Sb., v účinném znění

¹¹ Nedomníváme se nicméně, že by se jednalo např. o vystoupení na konferencích (zde zpravidla chybí buď rys veřejnosti, nebo toho, že vystoupení není v záležitosti veřejného zájmu).

¹² Jedná se o licenci ze zákona, není zapotřebí pro užití této licence disponovat nějakým oprávněním či povolením. Každý subjekt může tuto licenci v zákonem stanovených případech využít (tj. není třeba nějakého „novinářského průkazu“ a podobně).

¹³ S výjimkou zpravodajství televizního nepochybně UP všechny ostatní typy zpravodajství využívá.

¹⁴ Dle § 86 občanského zákoníku platí, že „*Nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu zákonný důvod. Zejména nelze bez svolení člověka narušit jeho soukromé prostory, sledovat jeho soukromý život nebo pořizovat o tom zvukový nebo obrazový záznam (...)*“.

- **pořizované záznamy nejsou určeny pro reklamní či marketingové využití** a slouží tedy výhradně k dokumentaci a informaci o akci UP; záznamy jsou tedy pořizovány za účelem informování o veřejném dění, nikoli za účelem reklamním (podstatou je zpravodajství, nikoli přesvědčování).

Svolení

Není-li možno využít některou z výše uvedených zákonných licencí či tato licence nepokrývá úplný rozsah pořizovaných záznamů¹⁵ a UP má přesto v úmyslu záznam pořídit, nezbyvá než žádat dotyčnou osobu, která má být zaznamenána (či jejíž projev má být zaznamenán), o svolení.¹⁶

Při nemožnosti pořízení a užití záznamů v plném rozsahu na základě bezúplatné zákonné licence přichází v úvahu jakožto zákonný důvod pro pořízení záznamů primárně **svolení dotčené osoby**.¹⁷

OZ obecně nevyžaduje pro takové svolení nějakou zvláštní formu – lze tak učinit i neformálně (např. pokývnutím hlavy či jiným chováním zjevně vyjadřujícím svolení s pořízením záznamu). Pokud však svolení zjevně nevyplývá z pořízeného záznamu či objektivně z kontextu dané akce UP, nelze než doporučit zachycení takového svolení v písemné formě.

Je třeba varovat před nadměrným využitím tzv. konkludentního souhlasu (udělení souhlasu jiným způsobem než jeho **výslovným** udělením) – zpravidla bývá některými organizacemi využíván v podobě těchto tvrzení či podmínek: *„vstupem na akci dává návštěvník výslovný souhlas se zpracováním osobních údajů jeho nebo jím doprovázených nezletilých osob“*. Takový předpoklad konkludentního udělení souhlasu lze považovat právně za přinejmenším dosti odvážný.

Výše uvedenou problematičnost presumpce udělení konkludentního souhlasu demonstruje i historie přijímání současného občanského zákoníku. Původní – **nakonec vypuštěný** – návrh textu § 85 odst. 2 občanského zákoníku byl následující: *„Vstoupí-li někdo o své vůli do prostor, kde je obvyklé očekávat, že jeho podoba bude zachycena, a byl-li na to předem upozorněn, platí, že k tomu udělil svolení“*. Důvodem pro vypuštění tohoto textu byla mj. připomínky Úřadu pro ochranu osobních údajů a Zmocněnkyně vlády pro lidská práva, když navrhovaný text byl na hraně ústavnosti a evropského práva; nadto měl popírat tradiční zásadu občanského práva, že mlčení nelze vykládat jako souhlas (mlčení neznamená svolení k zásahu do práva).¹⁸

Máme tak za to, že v mnoha situacích bude právně mnohem jistější postup cestou využití tzv. zpravodajské licence, než presumovat udělení konkludentního souhlasu.

Nelze-li nicméně využít žádnou ze zpravodajských licencí a nelze-li zjevně z okolností dokumentovat neformální udělení souhlasu s pořizováním záznamu (pokud někdo pro fotografa tzv. pózuje, lze předpokládat, že souhlasí s pořízením snímku a jeho případným nekomerčním využitím za podmínek § 85 odst. 2 občanského zákoníku¹⁹) je třeba – i přes administrativní náročnost tohoto postupu –

¹⁵ Např. případ, kdy UP má v úmyslu nejen pořizovat z workshopu ilustrační snímky pro zpravodajství o jejím průběhu, ale též úplný záznam průběhu workshopu.

¹⁶ Dále hovoříme o „svolení“ též zaměnitelně jako o „souhlasu“.

¹⁷ Pomiňme nyní, že kromě svolení může být tímto důvodem také smlouva uzavřená s dotčenou osobou (např. v případech smluv uzavíraných v oblasti fotomodelingu).

¹⁸ Viz Nonnemann, F.: Právní úprava ochrany osobnosti v novém občanském zákoníku a její vztah k ochraně osobních údajů. Právní rozhledy 13-14/2012, str. 505 a násl.

¹⁹ Ke komerčnímu užití (pro účely reklamy) viz příslušnou část textu níže.

získat písemný souhlas dotčené osoby s pořízením záznamu. Jedná se o zpravidla o takové situace, kdy nepostačuje některá ze zákonných licencí a zároveň je pro právní jistotu zapotřebí, aby **svolení bylo uděleno písemně.** Jde tak kupříkladu o tyto situace:

- a) **pořizování záznamů pro propagační či reklamní účely** (za podmínky rozeznatelnosti zaznamenaných osob) – např. tedy pořízení záznamů pro účely propagace UP (inzeráty, bannery, reklamy, propagační videa);
- b) pořizování záznamů akcí UP v rozsahu zjevně přesahujícím zákonnou licenci zpravodajskou – např. při **pořízení celého průběhu semináře, workshopu, konference**;²⁰
- c) pořízení **záznamů zasahujících do soukromí osoby, do soukromých prostor, do intimní sféry**²¹;
- d) pořizování **záznamů obsahujících „citlivé údaje“** – údaje tzv. zvláštních kategorií²² a údaje týkající se rozsudků o trestných činech a trestných činů (viz čl. 7-10 GDPR).²³

Právní úprava v oblasti zpracování osobních údajů

Vedle občanskoprávní úpravy ochrany osobnosti (zejména práva na ochranu podobizny a soukromí) je třeba paralelně přihlížet ještě k úpravě týkající se zpracování osobních údajů²⁴. I tato právní úprava nalézá svůj základ mj. v Listině základních práv a svobod, když její čl. 10 odst. 3 stanoví, že *„každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě“*.²⁵

Je tedy zapotřebí, aby UP osobní údaje shromažďovala, zveřejňovala a jinak užívala v souladu s právem. Základní pravidla pro oblast zpracování osobních údajů upravuje již výše zmíněné nařízení GDPR. Český zákonodárce je však oprávněn některá ustanovení rozvést či doplnit, přičemž tak učinil zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, v účinném znění (dále jen **„zákon o zpracování osobních údajů“**).

²⁰ Kromě otázky ochrany osobnosti je však nutno řešit, zda se kupř. při pořízení záznamu přednášky a další nakládání s ním nemůže jednat o užití autorského díla dle autorského zákona (k čemuž by bylo získat od autora takového díla příslušná oprávnění).

²¹ Nikterak tedy není bráněno tomu, aby kterákoli osoba vědomě nechala informovat o svém soukromí, intimní sféře.

²² Jde o zpracování osobních údajů, které vypovídají o rasovém či etnickém původu, politických názorech, náboženském vyznání či filozofickém přesvědčení nebo členství v odborech, zpracování genetických údajů, biometrických údajů za účelem jedinečné identifikace fyzické osoby a údajů o zdravotním stavu či o sexuálním životě nebo sexuální orientaci fyzické osoby. Je však třeba dodat: pořízení a další užití záznamu, z něž je patrný rasový či etnický původ zaznamenané osoby, není zpracováním „citlivého údaje“ (údaje zvláštní kategorie), ledaže by údaje byly systematicky zpracovány právě s ohledem na rasové či etnické charakteristiky (např. pro účely zkoumání fyzických charakteristik v antropologickém výzkumu).

²³ Samozřejmě ne vždy lze dopředu odhadnout, zda se předmětem záznamu mohou stát tyto údaje. Pokud však jsou pořizovány a následně zveřejňovány snímky kupř. na akcích určených pro osoby s menšinovým sexuálním zaměřením, lze předpokládat, že snímek může mít způsobilost vypovídat o sexuální orientaci osoby; požadavek souhlasu s jeho pořízením a zveřejněním je pak zcela na místě.

²⁴ Osobním údajem se dle čl. 4 GDPR rozumí *„veškeré informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě“*. *Osobní údaj je tak nikoli jen nějaký identifikátor (rodné číslo, kombinace jména, příjmení a bydliště apod.), ale primárně jakýkoli údaj o osobě (např. informace o tom, kde je daná osoba v určitém čase; informace o spotřebitelských preferencích; informace o podobě nějaké osoby; informace o jejím chování atd.)“*.

²⁵ Obdobně to stanoví též ustanovení čl. 8 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie.

Předmětem úpravy na úseku zpracování osobních údajů je zejména vymezení základních zásad pro zpracování osobních údajů, právních důvodů, na základě kterých lze osobní údaje zpracovávat, pravidel směřujících k zajištění informovanosti dotčených osob (tzv. **subjektů údajů**) a dále pravidel směřujících k tomu, aby člověk (jakožto subjekt údajů) byl schopen realizovat právo na ochranu svých osobních údajů.

Je třeba předeslat, že **ne každé pořízení záznamu, na němž se vyskytuje člověk, musí podléhat pravidlům týkajícím se zpracování osobních údajů**. Aby bylo vůbec možno o zpracování osobních údajů ze strany UP hovořit (a bylo tedy nutno užít pravidla týkající se zpracování osobních údajů), je nutno splnit zároveň dvě podmínky:

- 1) dotčená osoba (osoba, která byla zaznamenána), je z takového záznamu (či z případných souvisejících informačních zdrojů) identifikovatelná, rozpoznatelná;²⁶
- 2) pořízení záznamu a jeho další užití je úplně či částečně automatizované,²⁷ popřípadě není automatizované, avšak jde o zpracování osobních údajů, které jsou obsaženy v evidenci²⁸ či do ní mají být zařazeny (čl. 2 odst. 1 GDPR).²⁹

Vymezit **obecně, srozumitelně a jednoznačně, v jakých případech se při pořizování a užití záznamů o zpracování osobních údajů jedná (a tedy je třeba užít danou právní úpravu), a v jakých případech nikoli (a postačí tedy respektování pravidel dle občanského zákoníku), se podobá snaze o provedení kvadratury kruhu**³⁰.

O vyřešení této kvadratury kruhu se s nevelkou úspěšností pokoušel Úřad pro ochranu osobních údajů v některých svých stanoviscích – zejména ve stanovisku č. 12/2012 *K použití fotografie, obrazového a zvukového záznamu fyzické osoby*, popř. stanovisku 2/2013 *Pořizování obrazových a zvukových záznamů z jednání zastupitelstva*, nepřímou pak např. ve svém stanovisku *Fotopasti a ochrana osobních údajů*.³¹

S ohledem na skutečnost, že při pořizování a dalším užití záznamů je krajně nepraktické vždy a znovu v každém případě právně posuzovat, zda se o zpracování osobních údajů jedná či nikoli, považujeme za vhodné, aby **raději ve všech případech bylo při pořizování a zpracování záznamů postupováno způsobem, který je s úpravou zpracování osobních údajů dle GDPR a souvisejících předpisů souladný**.

²⁶ Naopak jde-li o fotografii davu, v němž není možné rozeznat jednotlivé osoby, nelze hovořit vůbec o osobních údajích (osobní údaj se definičně musí týkat nějaké identifikovatelné osoby).

²⁷ Např. se jedná o záznamy z kamerových systémů.

²⁸ Evidencí se dle čl. 4 GDPR míní „*jakýkoliv strukturovaný soubor osobních údajů přístupných podle zvláštních kritérií, ať již je centralizovaný, decentralizovaný, nebo rozdělený podle funkčního či zeměpisného hlediska*“.

Zda tato definice vůbec něco vyjasňuje, to je dle autorů této metodiky otázkou.

²⁹ Lze předpokládat, že takovou evidencí je např. Fotobanka Univerzity Palackého v Olomouci (<http://foto.upol.cz/fotoup.php>).

³⁰ Lze jistě vymezit jednotlivé **póly kontinua**: o zpracování osobních údajů se zcela zjevně nejedná, je-li pro ilustrační účely pořízena a následně zveřejněna jediná fotka rozsáhlé skupiny návštěvníků festivalu AFO; naopak o zpracování osobních údajů se dle Úřadu pro ochranu osobních údajů (Stanovisko č. 2/2013) nepochybně jedná tehdy, je-li pořizován audiovizuální záznam ze zasedání obecního zastupitelstva – či, v poměrech UP, ze zasedání akademického senátu (samozřejmě za podmínky identifikovatelnosti osob zaznamenaných na takovém audiovizuálním záznamu).

³¹ Viz: https://www.uouu.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=200144&id=1574&n=fotopasti-a-ochrana-osobnich-udaju&p1=1020

Této souladnosti lze dosáhnout respektováním následujících pravidel:

- 1) Zpracovávat osobní údaje jen na základě předem stanoveného **zákonného důvodu**. Ze zákonných důvodů v úvahu při pořizování záznamů na akcích UP připadá zejména:
 - a) Zpracování osobních údajů prováděné pro novinářské účely³², pro účely akademického, uměleckého nebo literárního projevu (dle § 17 zákona o zpracování osobních údajů) - zpravidla tehdy, bude-li v rovině občanskoprávní pořizován záznam na základě tzv. zpravodajské licence);
 - b) Oprávněný zájem UP či jiného subjektu dle čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR (zpravidla tehdy, bude-li v rovině občanskoprávní pořizován záznam na základě některé z bezúplatných zákonných licencí)
 - c) Souhlas se zpracováním osobních údajů dle čl. 7 GDPR (zpravidla tehdy, bude-li v rovině občanskoprávní pořizován záznam na základě svolení dotčené osoby)
- 2) Zpracovávat osobní údaje pouze pro **předem stanovený legitimní účel**.
- 3) Zpracovávat osobní údaje **v souladu se zásadami stanovenými v čl. 5 GDPR**.
- 4) **Informovat účastníky akcí UP** o tom, že jsou ze strany UP zpracovávány jejich osobní údaje a poskytnout další nezbytné informace. Tam, kde to není z povahy věci možné, je třeba alespoň poskytnout odkaz na možnost seznámit se s těmito informacemi v obecnosti (webové stránky UP, sekce Univerzita, oddíl Ochrana osobních údajů).

Informace o zpracování osobních údajů

Informace by měla být podána **zpravidla písemně**³³ a měla by obsahovat následující údaje:

- Že jsou na akci ze strany UP pořizovány záznamy a jakým způsobem je označena osoba pořizující záznamy za UP;
- o tom, zda a u koho je možno požádat o to, aby účastník nebyl zaznamenán;
- O pořizování jakého typu záznamů se jedná: fotografické, audiozáznamy, audiovizuální záznamy, případně více typů záznamů;
- Jaký je účel pořizování záznamů a zákonný základ pro jejich pořízení (viz výše – zpravidla se bude jednat o zpracování prováděné pro novinářské účely dle § 17 zákona o zpracování osobních údajů);
- Údaj o totožnosti správce osobních údajů – tj. že tímto správcem je UP, údaj o kontaktních údajích a údaj o pověřenci pro ochranu osobních údajů UP a jeho kontaktních údajích;
- Předpokládaný způsob využití záznamu – tj. v případě, že mají být záznamy předány či zveřejněny, informace o tom, jak a kde budou zveřejněny či komu budou předány (tiskem, na webových stránkách UP, sociálních sítích, Instagramu, Youtube kanálu atd.). V případě, že záznamy z akce mohou být poskytnuty kupř. poskytovateli prostředků v rámci projektu za účelem doložení konání akce či účasti na ní, je třeba uvést i tuto skutečnost;

³² Termín „novinářské účely“ je vhodné chápat široce, a to jako „veškeré činnosti, jestliže je jejich účelem zpřístupnit veřejnosti informace, názory či myšlenky, ať již je způsob přenosu jakýkoliv. Nejsou vyhrazeny provozovatelům sdělovacích prostředků a mohou být spojeny s výdělečným účelem“ (bod 61 odůvodnění rozhodnutí SD EU ve věci sp. zn. C-73/07 Tietosuojaalvautettu v. Satakunnan Markkinaporssi Oy a Satamedia Oy z 16.12.2008). Naznačuje to i poslední věta recitálu 153 GDPR: „Aby byl zohledněn význam práva na svobodu projevu v každé demokratické společnosti, je třeba vykládat pojmy související s touto svobodou, například žurnalistika, šířeji.“

³³ Pochopitelně však není vyloučeno přednesení informace např. moderátorem akce UP.

- o způsobu, jakým UP zpracovává osobní údaje a o právech dotčených osob (odkazem na internetové stránky UP - <https://www.upol.cz/univerzita/ochrana-osobnich-udaju/>).

Možný vzor pro podání informace o pořizování záznamů a zpracování osobních údajů je přílohou č. 3 této metodiky.

Tam, kde to není z povahy věci či z povahy pořizovaného typu záznamu vyloučeno, je vhodné umožnit, aby dotčená osoba nebyla zaznamenávána (nejčastěji tehdy, jsou-li pořizovány pouze fotografické záznamy).

U těch akcí UP, na něž je zveřejňována pozvánka či jsou jinak předem veřejně oznamovány, lze doporučit, aby o pořizování záznamů byla alespoň krátká zmínka již na této pozvánce. Vzor pro podání této informace je také obsahem přílohy č. 3 této metodiky.

Tato krátká informace z pozvánky či oznámení o konání akce nechť je následně na akci samotné **doplněna širší informací ve výše naznačené struktuře, nejlépe při vstupu na akci či při registraci**, a to zpravidla v písemné podobě. Není zapotřebí, aby účastník dané akce jakýmkoli způsobem bral danou informaci na vědomí či podepisoval záznam o seznámení s poučením; **postačuje, že účastník akce má možnost se reálně a bez překážek seznámit s informací** o pořizování záznamů.³⁴

Účel takto podané širší informace je několikový:

- Informovat účastníky akce UP o pořizování záznamu a k čemu takto pořízený záznam bude sloužit;
- Vysvětlit účastníkům akce UP o tom, že pořizování záznamu a další nakládání s ním je legální a že UP uplatňuje při pořízení a dalším užití záznamu zákonná pravidla;
- Umožnit účastníkům, kteří si nepřejí, aby byli zaznamenáni, vyjádřit své přání a vyloučit je tedy z pořizovaných záznamů (je-li to z povahy věci možné);
- Informovat účastníky akce UP o tom, že v této věci je možno kontaktovat pověřence pro ochranu osobních údajů UP; kontaktování pověřence je pro UP nepoměrně výhodnější, než kdyby některý účastník podal stížnost na Úřad pro ochranu osobních údajů.

Je třeba uvést, že český zákonodárce v § 17 a 18 zákona o zpracování osobních údajů rozhodl umožnit v případech, kdy jsou osobní údaje (včetně záznamů) zpracovávány pro novinářské účely nebo pro účely akademického, uměleckého nebo literárního projevu, limitovat rozsah poskytované informace o zpracování osobních údajů (a to jak s cílem usnadnit postup při novinářské práci, tak také s cílem právně umožnit některé typy žurnalistických postupů – zejm. natáčení skrytou kamerou, reportáž v utajení a podobně). Zákonodárce tak stanovuje následující možnosti při zpracování pro uvedené účely:

„(1) Správce může při zpracování osobních údajů pro účely uvedené v § 17 odst. 1 **své povinnosti**, vyplývající z čl. 12 odst. 1 a 2, čl. 13 odst. 1 až 3 a čl. 21 odst. 4, a v jim odpovídajícím rozsahu též z čl. 5 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679, **splnit také jakýmkoliv vhodným informováním subjektu údajů o identitě správce. Informovat o identitě správce lze také vhodným přihlášením se k identitě správce, které může být provedeno grafickým označením**, ústně či jiným vhodným způsobem. **Informace o identitě správce je dostačující tehdy**, je-li poučení správce o

³⁴ To se však pochopitelně nijak nedotýká povinnosti získat souhlas se zpracováním osobních údajů a souhlas s pořizováním podobizny tehdy, je-li ho zapotřebí.

právech subjektu údajů a dalších skutečnostech potřebných pro ochranu jeho práv v rozsahu odpovídajícím **jím obvykle prováděnému zpracování osobních údajů veřejně dostupné způsobem umožňujícím dálkový přístup.**

(2) Informaci o identitě správce není třeba poskytnout v odůvodněných případech, zejména pokud:

- a) to není možné nebo by to vyžadovalo nepřiměřené úsilí,
- b) subjekt údajů může zpracování uvedené v § 17 odst. 1 oprávněně očekávat,
- c) subjekt údajů takové informace má, nebo
- d) by poskytnutí takové informace ohrozilo nebo zmařilo účel zpracování osobních údajů, je-li takový postup nutný k dosažení oprávněného účelu zpracování osobních údajů, zejména v záležitostech veřejného zájmu.

Namísto vyloučení poskytnutí informace o identitě správce může správce poskytnutí této informace odložit.“

Zákonodárce tak za určitých podmínek považuje za dostatečné, aby při novinářské činnosti informace o zpracování osobních údajů sestávala pouze z informace o identitě správce. Avšak pouze tehdy, pokud k takovému poučení o identitě může subjekt údajů od správce získat další dodatečné informace způsobem umožňujícím dálkový přístup (webové stránky); zároveň má jít o informace ohledně správcem obvykle prováděného zpracování osobních údajů.

Lze tak věřit, že toto ulehčení se prakticky dotkne spíše subjektů - správců věnujících se výlučně novinářské a obdobné činnosti; v případě vysoké školy bude obtížnější dosáhnout podmínek pro danou „úlevu“ z informační povinnosti.³⁵

³⁵ Není to nemožné, jen to dle našeho názoru vyžaduje relativně precizní analýzu činnosti v oblasti novinářské práce na UP a následně – bude-li vůbec výsledek zobecnitelný – zveřejnění informace o zpracování osobních údajů v oblasti novinářské činnosti UP na internetových stránkách UP.

3) Použití pořízených záznamů

Předmětem této části metodiky je problematika dalšího použití (zpracování) již pořízených záznamů.

V této metodice se dále **použitím míní zejména zveřejnění pořízených záznamů, případně předání dalším osobám, popř. předání pořízených záznamů za účelem zveřejnění** (zveřejnění nikoli na platformách UP, ale na platformách jiných vlastníků – zpravidla na sociálních sítích, Instagramu, Youtube apod.)

I problematiku použití pořízených záznamů je třeba nahlížet dvěma prizmaty, tj. na jedné straně pohledem občanskoprávním a na straně druhé optikou práva na úseku zpracování osobních údajů.

Právní úprava občanskoprávní – úprava ochrany osobnosti člověka, zejména ochrany jeho podoby a soukromí

Zásadně dle § 85 odst. 1 OZ platí, že „rozšiřovat podobu člověka je možné jen s jeho svolením“. Svolení lze za podmínek § 87 OZ odvolat. Platí zároveň dle § 85 odst. 2 OZ, že: „**svolí-li někdo k zobrazení své podoby za okolností, z nichž je zřejmé, že toto zobrazení bude šířeno, platí, že svoluje i k jeho rozmnožování a rozšiřování obvyklým způsobem, jak je mohl vzhledem k okolnostem rozumně předvídat**“.

I tato zásada (tj. zásada rozšiřování podoby jen se svolením dotčené osoby) neplatí absolutně – výše zmíněné bezúplatné zákonné licence se totiž vztahují jak na pořízení záznamu osoby, tak i na rozšiřování takového záznamu. **Je však třeba mít na mysli, že záznamy osob pořízené na základě některé z bezúplatných zákonných licencí nesmí být využity nepřiměřeným způsobem v rozporu s oprávněnými zájmy člověka (§ 90)**. Dále platí, že v případě, že byl záznam pořízen ke zpravodajskému, popřípadě vědeckému či uměleckému účelu (bez svolení dotčené osoby) je takový záznam možno použít **pouze přiměřeným způsobem**.

Připomínáme, že nelze doporučit, aby záznam byl rozšiřován **bez písemného souhlasu dotčené osoby (případně smlouvy s ní)**, jestliže:

- a) jde o rozšiřování záznamů pro **propagační či reklamní účely** (za podmínky rozeznatelnosti zaznamenaných osob) – např. tedy pořízení záznamů pro účely propagace UP (inzeráty, bannery, reklamy, propagační videa) – typicky tedy fotomodeling;
- b) jde o rozšiřování záznamu akce UP, který byl pořizován v rozsahu zjevně přesahujícím zákonnou licenci zpravodajskou – např. při **veřejném šíření celého průběhu semináře, workshopu, konference**;³⁶
- c) záznam **zasahuje do soukromí osoby, případně do jejích soukromých prostor**³⁷;
- d) záznam **obsahuje „citlivé údaje“** – údaje tzv. zvláštních kategorií a údaje týkající se rozsudků o trestných činech a trestných činů (viz čl. 7-10 GDPR) – typicky **záznam z takových akcí UP, kde jsou pořizovány záznamy obsahující údaje o zdravotním stavu, politickém, náboženském či filozofickém přesvědčení, sexuálním životě a orientaci atd.**

³⁶ Zde je třeba myslet také na to, že zachycením a šířením přednášky, splňuje-li tato přednáška rysy autorského díla, se může jednat o užití autorského díla (tj. je třeba řešit nejen aspekt osobnostních práv a práv v oblasti zpracování osobních údajů, ale také otázky autorskoprávní – aby šlo o užití autorského díla oprávněně).

³⁷ Jistě se nelze odvolávat na zpravodajskou licenci za situace, kdy by docházelo k pořizování záznamů osoby jejím systematickým či dlouhodobým pronásledováním.

Právní úprava v oblasti zpracování osobních údajů

Právní úprava v oblasti zpracování osobních údajů se vztahuje na jakékoli typy zpracování osobních údajů. V případě pořízování a užití záznamů z akcí UP se bude jednat zpravidla o téměř veškeré možné tyto typy zpracování osobních údajů: shromáždění, zaznamenání, uspořádání, strukturování, uložení, přizpůsobení nebo pozměnění, vyhledání, nahlédnutí, použití, zpřístupnění přenosem, šíření nebo jakékoliv jiné zpřístupnění, seřazení či zkombinování, omezení, výmaz nebo zničení.

Mezi výše popsanými způsoby zpracování osobních údajů lze nalézt takové způsoby zpracování, u nichž lze hovořit o **zvýšené rizikovosti daného typu zpracování** v tom smyslu, že takové zpracování záznamu je snáze způsobilé zasáhnout do práv zaznamenané osoby.

Takovými rizikovými typy zpracování jsou zejména:

- 1) **Zveřejnění záznamu** (šíření či jiné zpřístupnění) – ať už v rozsahu úplném (celosvětově, bez omezení časem, bez omezení osob oprávněných k nahlédnutí na záznam) či nějak limitovaném (zpřístupnění jen určitým osobám, v určitém čase či z určitého místa).
- 2) **Předání záznamu třetím osobám**, a to zejména za situace, kdy tyto osoby mají v úmyslu provést uveřejnění záznamu či kdy má být na platformě (technickém řešení) třetí osoby provedeno uveřejnění záznamu (Facebook, Instagram, Youtube atd.)

Jak bylo již výše uvedeno, o zpracování osobních údajů se při jejich pořízování a dalším užití jedná pouze tehdy, jsou-li dotčené osoby identifikovatelné a zároveň jde o automatizované či semi-automatizované zpracování³⁸ či na neautomatizované zpracování osobních údajů, které jsou obsaženy v evidenci (jakožto strukturovaném souboru osobních údajů přístupných podle zvláštních kritérií), či do evidence mají být zařazeny.

Znovu platí, že **vymezit na základě definice popsané v předchozím odstavci, zda při zpracování záznamů z akcí UP dochází ke zpracování osobních údajů či nikoli (v intencích GDPR), obecně nelze.**³⁹

I v případech, kdy se o zpracování osobních údajů bude jednat, lze konstatovat, že úprava na úseku zpracování osobních údajů apriori nebrání **přiměřenému zveřejnění záznamů i bez souhlasu dotčených osob** (představujících osobní údaje). Právní úprava takové zveřejnění dovoluje a předpokládá v případech, kdy:

- a) zveřejnění záznamů je přiměřeně **prováděno pro novinářské účely**, pro účely akademického, uměleckého nebo literárního projevu (dle § 17 zákona o zpracování osobních údajů);
- b) přiměřené **zveřejnění záznamu lze opřít o oprávněný zájem UP či jiného subjektu** dle čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR, přičemž však před takovým oprávněným zájmem UP či jiného subjektu nemá přednost oprávněný zájem dotčené zaznamenané osoby.

³⁸ Sem zjevně spadá užití tzv. fotopastí a statických kamerových systémů se záznamem, případně kamerových systémů se záznamem instalovaných v autech.

³⁹ Vše – u neautomatizovaných zpracování - závisí mj. na způsobu, jakým jsou pořízené záznamy dále zpracovány, tj. zda lze na jejich další užití nahlížet jako na užití ve strukturovaném souboru údajů přístupných dle určitých kritérií.

Zároveň je zapotřebí, aby zveřejnění odpovídalo předem stanovenému účelu pořizování a užití záznamu a aby byl pokud možno minimalizován možný zásah do práv osob, jejichž zájmů se zveřejnění záznamu může dotknout.

Zjevně **přiměřeným zveřejněním záznamu** je tak např. zveřejnění fotografií, popřípadě krátkého (sestříhaného) audiovizuálního šotu o konání akce UP, pro zpravodajské účely, ať již na webu UP, v tisku, případně na platformách třetích osob.

Naopak zjevně **nepřiměřeným zveřejněním záznamu** na základě výše uvedených právních titulů by bylo kupř. trvalé a neomezené zveřejnění úplných záznamů např. z imatrikulačních či promočních obřadů na veřejně přístupných internetových stránkách UP či platformách třetích osob.⁴⁰

Nutno pro úplnost doplnit, že **zákonným důvodem pro zveřejnění záznamu může být též souhlas se zpracováním osobních údajů dle čl. 7 GDPR či smlouva se zaznamenanou osobou** (jež toto zveřejnění předpokládá a v rozsahu, v jakém zveřejnění předpokládá).

I zde lze zopakovat, že **souhlas se zpracováním osobních údajů pro účely zveřejnění záznamu bude třeba ze strany UP vyžadovat zejména** v těchto situacích:

- a) jde o rozšiřování záznamů pro propagační či reklamní účely;
- b) jde o rozšiřování záznamu akce UP, který byl pořizován v rozsahu zjevně přesahujícím zákonnou licenci zpravodajskou – např. při veřejném šíření celého průběhu semináře, workshopu, konference;
- c) záznam zasahuje do soukromí osoby, případně do jejích soukromých prostor;
- d) záznam obsahuje „citlivé údaje“ – údaje tzv. zvláštních kategorií a údaje týkající se rozsudků o trestných činech a trestných činů (viz čl. 7-10 GDPR) – typicky záznam z takových akcí UP, kde jsou pořizovány záznamy obsahující údaje o zdravotním stavu, politickém, náboženském či filozofickém přesvědčení, sexuálním životě a orientaci atd.

⁴⁰ Takové zveřejnění by bylo možné pouze za situace, kdy by byly získány souhlasy všech dotčených osob.

4) K problematice souhlasu s pořízením a využitím záznamu, popř. se zpracováním osobních údajů

Není-li pro pořízení a další užití záznamu možno využít bezúplatnou licenci, případně představovalo-li by užití záznamu určitým způsobem exces ze zpracování dovoleného v rámci právní úpravy na úseku zpracování osobních údajů, je třeba pro pořízení a užití záznamů a zpracování osobních údajů získat – nejlépe písemný – souhlas dotčené osoby.⁴¹

Platí, že takový souhlas by měl být zejména vážný, určitý, konkrétní, srozumitelný, snadno přístupný, odvolatelný, informovaný, jednoznačný, aktivní a nepodmíněný.⁴² Platí samozřejmě, že nelze vynucovat udělení souhlasu; souhlas musí být dobrovolný.

Tato metodika obsahuje **dva vzorové souhlasy**:

- a) vzor souhlasu s pořízením fotografií pro propagační či reklamní účely UP (příloha č. 4),
- b) vzor informace o pořizování fotografických a audiovizuálních záznamů na workshopu spolu se souhlasem s pořízením a dalším užitím úplného audiovizuálního záznamu workshopu (příloha č. 5).

⁴¹ Platí totiž dle čl. 7 odst. 1 GDPR, že: „Pokud je zpracování založeno na souhlasu, musí být správce schopen doložit, že subjekt údajů udělil souhlas se zpracováním svých osobních údajů.“ Souhlas je tedy povinen doložit ten, kdo osobní údaje zpracovává jakožto správce (rozhoduje o tom, zda se osobní údaje zpracují, pro jaký účel a jakými prostředky).

⁴² Tyto teze jsou rozvinuty zejména ve stanovisku evropské pracovní skupiny WP29 nazvaném *Pokyny pro souhlas podle nařízení 2016/679*; toto stanovisko je dostupné na:

https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=31896

5) Specifické případy

Děti

Jisté specifikum představuje pořizování záznamů na akcích UP, na nichž dochází k **zaznamenání podoby či dalších charakteristik dítěte**. Dítěti je na několika místech textu GDPR věnována zvláštní pozornost a lze říci, že zpracování osobních údajů dítěte⁴³ je obecně citlivější záležitostí:

- v určitých případech tak musí být přesvědčivě odůvodněno (např. dle čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR při zpracování osobních údajů na základě tzv. oprávněného zájmu);
- je kladena vyšší úroveň na podání informace o zpracovávaných osobních údajích dítěte (čl. 12 GDPR)⁴⁴.

Je však třeba zdůraznit, že tato specifičnost však neznamena, že by nebylo možno pro pořízení a další užití záznamů, na nichž jsou zachyceny děti, využít některé ze zákonných bezúplatných licencí. Naopak – z akcí UP, u nichž lze předpokládat dětskou účast nebo jsou přímo zaměřeny na děti, lze pořizovat záznamy např. na základě tzv. zpravodajské licence obdobně jako by se jednalo o záznamy zachycující dospělé osoby. **Neplatí tedy mediálně šířená teze, že podobu dětí lze zachycovat a šířit pouze a výlučně s jejich souhlasem** (takový požadavek žádný právní předpis nestanoví).

U akcí zaměřených na děti je tak třeba zejména akcentovat:

- a) zda je dán zákonný důvod k pořizování záznamů;
- b) zda byly děti a případně jejich zákonní zástupci, o pořizování záznamů a jejich užití řádně a zejména srozumitelně informováni;
- c) zpravidla časově omezené trvání zpracování záznamů (jejich pořízení a zpřístupnění či zveřejnění nechť je zpravidla dočasné);
- d) bezvýjimečné respektování žádosti dítěte či jeho zákonné zástupce o to, aby nebylo zaznamenáváno, aby pořízený záznam dotčené osoby nebyl zveřejněn, popřípadě aby již zveřejněný záznam byl znepřístupněn či vymazán;
- e) zvláště podrobné uvážení, zda zveřejnění záznamu (jeho části) není způsobilé zasáhnout do práv dítěte.

V případech, kdy je možnost využít bezúplatnou zákonnou licenci sporná či hraniční, lze u záznamů dětí plně doporučit využití písemného souhlasu s pořízením záznamu a zpracováním osobních údajů; tento souhlas bude zpravidla podepisován zákonným zástupcem dítěte.⁴⁵

⁴³ Dítětem se zde míní osoba, která nedovršila 18 let.

⁴⁴ Tj. pokud se má konat akce UP zaměřená na děti, je třeba klást důraz na perfektní a srozumitelné poučení o tom, jakým způsobem budou pořizovány záznamy, pro jaký účel a jakým způsobem dojde k jejich uveřejnění.

⁴⁵ S maximální mírou zjednodušení: pokud dítě dovršilo patnáct let věku a zároveň platí-li, že je schopno pochopit obsah a povahu udělovaného souhlasu (dohlédnout plně a jasně na důsledky svého souhlasu), lze připustit i udělení souhlasu osobou, která dovršila 15 let věku. V případech pochybností doporučujeme obrátit se na některý z příslušných útvarů, uvedených v příloze č. 2 této metodiky.

Pro detaily viz: Nonnemann, F., Langhoffer, M.: Souhlas dětí se zpracováním osobních údajů po účinnosti GDPR. Právní rozhledy 4/2019, str. 122 a násl.

Užití záznamů pro reklamní a propagační účely

Užitím záznamů pro reklamní či propagační účely se míní užití takových záznamů, jejichž účelem je **přesvědčit o něčem adresáta daného sdělení** (např. o tom, že má využít určitou službu, navštívit nějaký objekt či nějakou výstavu, studovat určitou vysokou školu apod.). Míní se jím tedy užití záznamu pro účely přesvědčování (o kvalitě výrobku, služby, určité organizace, či pro propagaci určité značky), nikoli pro účely dokumentační, zpravodajské, umělecké, vědecké a podobně.

Judikatura soudů dovodila, že v případech, kdy má být pořízený záznam užit pro účely reklamní, **nevztahuje se na takové užití žádná z bezúplatných zákonných licencí**. To znamená, že užití záznam z akce UP pro účely reklamy lze pouze na základě příslušného souhlasu dotčené osoby či smlouvy. Samozřejmě v obou případech lze takový záznam užit pro reklamní účely jen za podmínky, že souhlas či smlouva právě takové reklamní využití dovolují či sjednávají. Nepostačuje tedy samotný souhlas určité osoby s pořízením záznamu (takový souhlas v sobě neobsahuje souhlas s reklamním užitím).

Má-li tedy určitý záznam z akce UP, který obsahuje identifikovatelné osoby (zejména osoby snímané v detailu), být využit pro reklamní účely, je zapotřebí, aby taková **identifikovatelná osoba k pořízení záznamu a jeho užití k reklamnímu účelu dala své písemné svolení** (případně tak učinila v podobě písemné smlouvy).

V případech, kdy povaha prezentovaných záznamů může být předmětem debaty (případy, kdy záznam z akce je užit jak způsobem zpravodajským či reportážním, ale zároveň je sdělením určitým způsobem užito k přesvědčování o využití určité služby, zboží, organizace), je třeba v zájmu právní jistoty doporučit, aby jednotlivé identifikovatelné osoby udělily UP písemné svolení s takovým užitím záznamu.

Příloha č. 2 – Osoby příslušné k poskytování právního a souvisejícího poradenství ve věcech záznamů

Tato metodika pochopitelně neobsahuje řešení pro všechna možná pořízování záznamů na akcích UP a jejich právně vhodná řešení. V případě pochybností, nezbytnosti konkretizace, právního posouzení, případně posouzení souladnosti s úpravou v oblasti zpracování osobních údajů, lze doporučit **kontaktní útvary příslušných k poskytování poradenství v těchto věcech**. Těmito útvary zejména jsou:

- a) Pověřenec pro ochranu osobních údajů UP, kterým je kancléř UP;
- b) Právní oddělení UP;
- c) Oddělení pro studium Rektorátu UP, v případech, kdy by šlo o pořízování záznamů při výuce konané při poskytování vzdělání v rámci studia na vysoké škole dle zákona o vysokých školách;
- d) Oddělení dalšího vzdělávání Rektorátu UP, a to v případech, kdy by šlo o pořízování záznamů při výuce v rámci celoživotního a dalšího vzdělávání.

Výše uvedeným však žádným způsobem není dotčena působnost Úseku pro vnější vztahy v oblasti médií, komunikace a souvisejících záležitostech.

Příloha č. 3- vzor informace⁴⁶ o pořizování záznamu na akci UP, kde účelem pořizování záznamu je zpravodajství o průběhu akce⁴⁷ na základě zákonné zpravodajské licence

Text na leták či web informující o budoucím konání akce

Dovolujeme si vás upozornit na skutečnost, že z akce bude pořizován *fotografický materiál/audiovizuální záznam* pro zpravodajské a reportážní účely Univerzity Palackého v Olomouci, včetně případného zveřejnění *těchto fotografií/některých částí takového záznamu*.

Osoba pořizující záznam za Univerzitu Palackého v Olomouci bude označena a můžete od ní získat bližší informace nebo jí sdělit své přání nebýt na záznamu zachycen. Svě přání můžete rovněž vyjádřit kdykoli později.

Text ke zpřístupnění na akci

V souvislosti s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (dále jen „GDPR“), si vás jménem Univerzity Palackého v Olomouci, Křížkovského 511/8, Olomouc (dále jen „UP“) dovolujeme upozornit, že na akci, jíž se účastníte, budou pořizovány *fotografické/audiovizuální záznamy*; tyto záznamy mohou být dále použity *pro zpravodajství či reportáž o konání akce (např. na webových stránkách UP a na facebookovém profilu UP, bez textové identifikace zpodobněných osob)*. UP takové záznamy není oprávněna užít pro obchodní účely.

Nesouhlasíte-li s pořizováním či zveřejněním záznamů týkajících se Vaší osoby, informujte prosím o svém stanovisku bezodkladně osobu, která tyto záznamy jménem UP pořizuje, tato je označena visačkou s logem UP. V takovém případě UP Vaší žádosti vyhoví, je-li to prakticky možné; své přání můžete vyjádřit rovněž kdykoli později.

Vaše osobní údaje jsou zpracovávány:

- pro novinářské účely, pro účely akademického, uměleckého nebo literárního projevu (dle § 17 zákona o zpracování osobních údajů)
- na základě čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR, tj. zpracování je nezbytné pro účely oprávněných zájmů UP jako správce osobních údajů či třetí strany (takovým oprávněným zájmem UP je dokumentace a prezentace záznamů z veřejně přístupných akcí, které pořádá či spolupřádá).

Správce výše uvedených osobních údajů je Univerzita Palackého v Olomouci. Pověřencem pro ochranu osobních údajů byl jmenován kancléř UP, kontaktovat jej můžete na e-mailu: dpo@upol.cz. Bližší informace o zpracování osobních údajů, o svých právech naleznete na internetových stránkách UP, oddíl „Univerzita“, sekce „Ochrana osobních údajů“ (<https://www.upol.cz/univerzita/ochrana-osobnich-udaju/>).

⁴⁶ Jedná se o vzorový dokument. Jako každý vzorový dokument je pro jeho správné použití zapotřebí, aby byl přizpůsoben konkrétním okolnostem.

⁴⁷ Kurzívou jsou uvedeny ty části textu, které vyžadují upřesnění, konkretizaci, výběr z možností apod.

Příloha č. 4 - vzor souhlasu s pořízením fotografií pro propagační či reklamní účely UP⁴⁸

Já,,

datum narození,

bydliště,

souhlasím

v souladu s §§ 84 a 85 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a v souladu s čl. 6 odst. 1 písm. a) a čl. 7 Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (dále jen „nařízení“),

aby Univerzita Palackého v Olomouci, se sídlem Křížkovského 511/8, Olomouc, IČ: 61989592 (dále jen „UP“) pořídila fotografie mé osoby v souvislosti s *propagací*/výrobou reklamních spotů propagujících a jejich šířením, uchovala je a dále zpracovávala. Souhlasím dále, aby UP takto pořízené fotografie použila v tomto souhlasu uvedenými způsoby (zejména zveřejnění fotografií či jejich zpřístupnění pro zpravodajské, marketingové a propagační účely).

Beru na vědomí, že pořízení těchto fotografií a jakékoli další nakládání s nimi může představovat zpracování osobních údajů v intencích nařízení; beru také na vědomí, že jsou pro účely uchování existence tohoto souhlasu zpracovány mé osobní údaje v rozsahu: jméno, příjmení, adresa bydliště, podpis.

Výše specifikovaný souhlas uděluji UP po dobu neurčitou. Beru na vědomí, že za udělení tohoto souhlasu s pořízením fotografií a jejich zpracováním, včetně zpracování dalších osobních údajů, mi od UP nenáleží žádná úplata⁴⁹.

Beru na vědomí, že jsem oprávněn(a) kdykoli svůj souhlas odvolat (ať zčásti či úplně), a to sdělením o odvolání souhlasu, adresovaným UP, a to na níže uvedené kontaktní místo. Odvoláním souhlasu není dotčena zákonnost zpracování osobních údajů před odvoláním souhlasu. Kontaktním místem pro doručení či odvolání tohoto souhlasu je xxxxxxxxxxxxxxxx@upol.cz.

Beru na vědomí, že pozici pověřence pro ochranu osobních údajů na UP vykonává kancléř UP, přičemž jej lze kontaktovat na výše uvedené adrese sídla UP či na e-mailové adrese dpo@upol.cz.

Beru na vědomí, že další informace o mých právech ve vztahu ke zpracování osobních údajů obsahují čl. 15 až 22 a 34 nařízení a internetové stránky UP, oddíl „Univerzita“, sekce „Ochrana osobních údajů“ (<https://www.upol.cz/univerzita/ochrana-osobnich-udaju/>).

Prohlašuji, že tento souhlas byl sepsán ve dvou vyhotoveních, přičemž jedno vyhotovení si ponechávám, jedno vyhotovení slouží UP k prokázání existence tohoto souhlasu.

V..... dne.....

.....

podpis

⁴⁸ Kurzívou jsou uvedeny ty části textu, které vyžadují upřesnění, konkretizaci, výběr z možností apod.

⁴⁹ V případě úplatného fotomodelingu se užití tohoto vzoru nedoporučuje – věc je vhodné řešit smluvně.

Příloha č. 5 - vzor informace o pořizování fotografických a audiovizuálních záznamů spolu se souhlasem s pořizováním a dalším užitím úplného audiovizuálního záznamu workshopu⁵⁰

Poučení o zpracování osobních údajů účastníků workshopu a souhlas s některými způsoby zpracování

V souvislosti s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (dále jen „nařízení“), si vás jménem Univerzity Palackého v Olomouci, se sídlem Křížkovského 511/8, Olomouc (dále jen „UP“) dovolujeme upozornit, že na workshopu

.....,

konaném ve dnech

jehož se účastníte, budou pro zpravodajské a reportážní účely pořizovány fotografické a audiovizuální záznamy (dále společně jen „záznamy“); tyto záznamy mohou být použity pro zpravodajství či reportáž o konání workshopu, ať už v tištěné či elektronické podobě.

UP je k takovému pořizování záznamů pro zpravodajské a reportážní účely oprávněna i bez Vašeho svolení na základě ustanovení § 89 občanského zákoníku, který dovoluje podobiznu, zvukový či obrazový záznam pořídit nebo použít přiměřeným způsobem mj. pro tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství.

Jelikož obsahem těchto fotografických či audiovizuálních záznamů jsou tzv. osobní údaje, UP je povinna takové Vaše osobní údaje zpracovávat na základě zákonného důvodu. Záznamy jsou zpracovávány na základě čl. 6 odst. 1 písm. f) nařízení, tj. zpracování je nezbytné pro účely oprávněných zájmů UP jako správce osobních údajů či třetí strany (takovým oprávněným zájmem UP je *dokumentace a prezentace záznamů z veřejně přístupných událostí, které pořádá či spolupřádá; případně možnost doložit konání události jejím partnerům či donátorům*).

Univerzita Palackého v souvislosti s Vaší účastí na základě výše uvedeného právního důvodu zpracovává také Vaše další osobní údaje (*Vaše jméno a příjmení, akademické tituly, údaj o vysílající organizaci či instituci, Váš e-mail, bydliště, další osobní údaje nezbytné pro vedení a administraci workshopu*).

UP má však nad rámec pořizování záznamů pro zpravodajské a reportážní účely v úmyslu

pořizovat také audiovizuální záznam celého průběhu workshopu,

a to pro svou další vzdělávací či výzkumnou činnost ve formě Záznam workshopu bude také zveřejněn (ať už na webu UP, případně na jiných platformách – např. Youtube).

Proto si Vás dovolujeme jménem UP zdvořile požádat o udělení souhlasu s takovým pořizováním a užitím záznamů.

Neudělíte-li nám svůj souhlas, vyznačte prosím takovou skutečnost. Můžete také svůj souhlas kdykoli odvolat, a to *nejlépe e-mailem na adresu* UP bez Vašeho souhlasu nepořídí Vaše záznamy, případně již pořízené záznamy vymaže; došlo-li by přesto k pořizování či dalšímu užití záznamů, dojde na Vaši žádost k jejich stažení a likvidaci.

⁵⁰ Kurzívou jsou uvedeny ty části textu, které vyžadují upřesnění, konkretizaci, výběr z možností apod.

UP je dále povinna poučit Vás o některých náležitostech zpracování Vašich osobních údajů a o Vašich právech.

Správce Vašich výše popsaných osobních údajů je UP. UP Vaše výše vymezené osobní údaje uloží na dobu neurčitou - tj. UP nemá v úmyslu záznamy po určitém čase zničit.

Pozici pověřence pro ochranu osobních údajů na UP vykonává kancléř UP, přičemž jej můžete kontaktovat na výše uvedené adrese sídla UP, případně na e-mailu dpo@upol.cz.

Další informace o zpracování osobních údajů a o svých právech naleznete na webových stránkách UP, sekce „Univerzita“, oddíl „Ochrana osobních údajů“ (<https://www.upol.cz/univerzita/ochrana-osobnich-udaju/>), případně v čl. 15 až 22 a 34 nařízení.

Potvrzuji, že jsem byl(a) poučen(a) o zpracování svých osobních údajů a

souhlasím **nesouhlasím**

s pořízením záznamu celého průběhu workshopu a s tím souvisejícím zpracováním svých osobních údajů,

dále **souhlasím** **nesouhlasím**

užitím záznamu pro vzdělávací či výzkumnou činnost UP,

a dále **souhlasím** **nesouhlasím**

s případným zveřejněním takového záznamu.

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Bytem:.....

Dne

.....

Podpis